

MUZEJSKE ČUVAONICE – KABINETI ČUDA ZA 21. STOLJEĆE? (6. DIO): Primjer švicarske dobre prakse: Schaulager kraj Basela

Share

≡ Kategorija: Društvo

🕒 Objavljeno: Ponedjeljak, 14 Listopad 2024 14:01

✍️ Piše: Lana Bunjevac (Foto: Ruedi Walti)

Nakon što smo upoznali dvije hrvatske muzejske čuvaonice - onu **Hrvatskog prirodoslovnog muzeja u Novom Petruševcu** i čuvaonicu **Etnografskog muzeja u Kačićevoj ulici** - obišli smo i dvije inozemne čuvaonice, jednu u **Švicarskoj**, a jednu u **Njemačkoj**. U nekadašnjoj industrijskoj četvrti **Dreisnitz** u **Münchensteinu**, na južnoj periferiji trećeg po veličini švicarskog grada **Basela**, 2003. godine izgrađen je skladišni i izložbeni prostor nazvan **Schaulager**. Kombinacija riječi gledanje (njem. Schauen) i skladištenje (njem. Lagern), dviju aktivnosti koje se obično međusobno isključuju, dovela je do složenice **Schaulager**, koju teško možemo doslovno prevesti na hrvatski jezik.

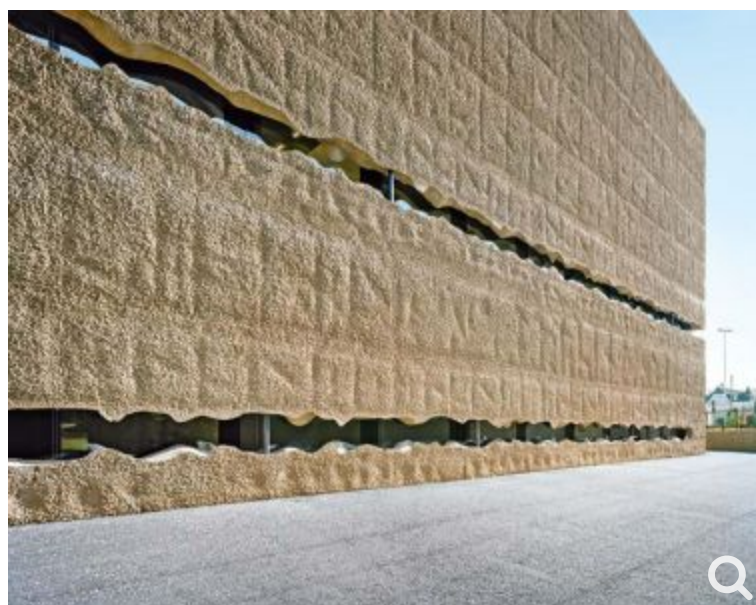
Ovaj jedinstveni arhitektonski koncept, koji se može nazvati i arhitektonskim prototipom, spoj je muzeja, skladišta umjetnina i istraživačkog instituta, a projektirali su ga poznati baselski arhitekti **Herzog & de Meuron**. pod vodstvom glavnog projektanta **Harryja Guggera**. Schaulagerom upravlja **Zaklada Laurenz**, a njegov koncept osmislila je osnivačica Zaklade **Maja Oeri**, članice jedne od najpoznatijih baselskih kolekcionarskih obitelji. No, cijela priča počela je još 1930-ih godina s njezinim bakom i djedom, **Majom Hoffmann-Stehlin** i **Emanuelom Hoffmannom**.

Maja Hoffmann-Stehlin bila je kći poznatog baselskog arhitekta **Fritza Stehlina**. Udala se za **Emanuela Hoffmanna**, sina **Fritza Hoffmanna-La Rochea**, utemeljitelja svjetski poznate farmaceutske tvrtke **Roche** sa sjedištem u **Baselu**. **Emanuel Hoffmann** doktorirao je pravo i radio u obiteljskoj tvrtci, a 1925. preuzeo je vodstvo njezine podružnice u **Bruxellesu**. Tamo su on i njegova supruga počeli skupljati umjetnine, što se u početku sastojalo od zamjene naslijeđenih slika djelima suvremenih umjetnika.

f
No• MI
KA
(7)
pr• MI
KA
ST
šv
kr• MI
KA
ST
piv
mi• MI
KA
(4)
pri• MI
KA
(3)
rje

f

Detalj fasade s prozorima, Foto: Tom Bisig

Prva moderna slika koja je krasila stan Hoffmannovih bila je "**Akrobatkinja na konju**" **Marca Chagalla**. **Maja Hoffmann-Stehlin** bila je oduševljena Chagallovim avangardnim vizualnim izrazom te je tijekom 1930-ih kupila i druga njegova djela, a umjetnika je osobno upoznala 1933. godine, kada je u **Baselu** održana prva velika **Chagallova** retrospektiva.

Godine 1930. obitelj **Hoffmann** vratila se u **Basel**, a dvije godine kasnije Emanuel je umro od posljedica teške prometne nesreće koje je zadobio u sudaru svog automobila s vlakom. U spomen na svog supruga, **Maja Hoffmann-Stehlin** 1933. utemeljila je **Zakladu Emanuel Hoffmann**. Temelj Zaklade bila je njihova umjetnička kolekcija, u koju su u međuvremenu ušla i djela **Maxa Ernsta**, **Hansa Arpa**, **Georgesa Braquesa**, **Pabla Picassa**, **Paula Kleea**, kao i nekolicine belgijskih slikara.

Godine 1941. Maja Hoffmann-Stehlin cijelu kolekciju donirala je **Kunstmuseumu u Baselu** kao trajni depozit. Jedan od najuglednijih umjetničkih muzeja ne samo u **Švicarskoj** posjeduje najstariju

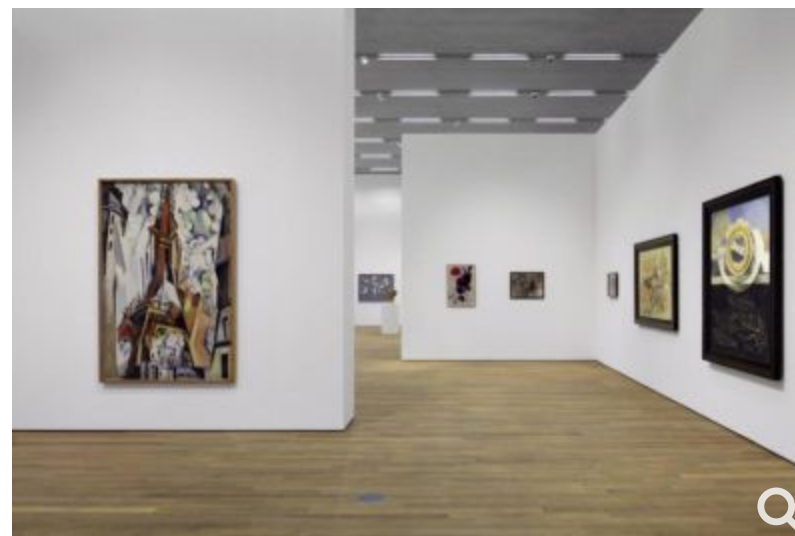
javnu zbirku umjetnina na svijetu. Ona potječe još iz tzv. kabineta **Amerbach** švicarskog pravника, sveučilišnog profesora i kolekcionara **Basiliusa Amerbacha**, koji je u 16. stoljeću bio vlasnik kabineta čuda o kakvima smo pisali u prvom dijelu ovog serijala. Grad **Basel** otkupio je njegov kabinet 1661. godine i učinio ga dostupnim javnosti. Mnoga djela **Zaklade Emanuel Hoffmann** danas se nalaze u stalnom postavu Kunstmuseuma, a najistaknutija su metafizička slika **Giorgia de Chirica "Enigma sudbine"**, koja je anticipirala pojavu nadrealizma, zatim kulturna **"Žirafa u plamenu" Salvadora Dalija** nastala za vrijeme Španjolskog građanskog rata, **"Eiffelov toranj" Roberta Delaunayja** te jedno od **Picassovih** glavnih kubističkih djela, slika **"Pjesnik"** iz 1912. godine.

Maja Hoffmann-Stehlin umrla je 1989. godine, a **Zakladu Emanuel Hoffmann** danas vodi njezina unuka, također Maja Hoffmann. Njezina druga unuka, **Maja Oeri**, sestrična Maje Hoffmann, studirala je povijest umjetnosti u **Berlinu** i također je poznata kolekcionarka te članica savjetodavnog odbora londonskog **Tate Moderna** i međunarodnog vijeća **MoMA-e**. Godine 1999. ona i njezin pokojni suprug **Hans U. Bodenmann** osnovali su **Zakladu Laurenz** u spomen na svog prerano preminulog sina **Laurenza Jakoba**, što je omogućilo izgradnju **Schaulagera u Münchensteinu**. Naime, sva djela Zaklade Emanuel Hoffmann koja nisu izložena u **Kunstmuseumu u Baselu** i nisu na posudbi u drugim institucijama, izložena su u Schaulageru. **Maja Oeri** zbirci je donirala i brojne vlastite umjetnine, uključujući set vitrina **Josepha Beuysa** te videoradove suvremenog američkog umjetnika **Paula Chana**.

U skladu s već spomenutim konceptom gledanja i skladištenja, prostorije u **Schaulageru** projektirane su i kao skladišni i kao izložbeni prostori. Imaju modularnu strukturu i stoga se lako mogu prilagoditi pojedinačnim potrebama. Ideja **Maje Oeri** bila je da je original neophodan za studij umjetnosti, tako da djela u **Schaulageru** nisu zapakirana u kutije, već su stalno izložena te su u svakom trenutku dostupna studentima i znanstvenicima za istraživanje, ali i restauratorima - stanje umjetnina redovito se promatra i provjerava. Ovakav koncept također donosi i novi oblik prezentacije radova, koji su postavljeni prostorno puno bliže jedni drugima nego što je to uobičajeno na izložbama.

Izvana, građevina je peterokutnog oblika, a vizualno zatvorena zgrada asocira na zaštitu, trajnost i stabilnost. Površina fasade boje gline otkriva kamenčiće iz iskopa koji su integrirani u beton, što podsjeća na procese taloženja i time naglašava ideju **Schaulagera** kao mjesta gdje se pohranjuje i čuva umjetnost. Vanjski zidovi debljine 50 centimetara djeluju kao izolacija, osiguravajući stalnu unutrašnju temperaturu od 20 stupnjeva i vlažnost od 50 posto. Zgrada je bez prozora, osim u dijelu gdje se nalaze uredi, a njihov oblik odražava inovativnu, organsku prirodu pročelja. Depoi su smješteni na tri gornja kata, dok se u prizemlju i podrumu nalaze prostori za povremene izložbe.

U ulaznom prostoru nalazi se atrij visine 28 metara, a ukupna bruto površina **Schaulagera** iznosi 20 tisuća kvadratnih metara, te je on

U prvom planu rad Roberta Delaunayja - Eiffelov toranj, Schaulager® Münchenstein/Basel, Foto: Tom Bisig

Izložba Paula Chana iz 2014. godine, © Paul Chan, Foto:
Tom Bisig

od 1969. pa sve do umjetnikove smrti 1998. godine.
- Godine 1989.

Zaklada Emanuel Hoffmann otkupila je djelo kao nedovršeni umjetnički koncept i to je ujedno bila jedna od najnekonvencionalnijih i najsmjelijih akvizicija Zaklade. Od tada se nalazi u jednoj prostoriji muzeja koja je za života umjetnika služila kao njegov ateljer - ispričao nam je naš vodič, povjesničar umjetnosti **Antonio Russo**.

Široki hodnici **Schaulagera** pogodni su za manevriranje, a stakleni zid odvaja ulazni prostor s kafeterijom i knjižarom od dostavne dvorane. Posjetiteljima su tako vidljivi procesi rukovanja umjetninama i prijenosa umjetnina koji se u drugim institucijama obično odvijaju nezapaženo u pozadini.

Schaulager ima i auditorij sa 144 sjedećih mjesta, dvije seminarske dvorane i veliku knjižnicu. U podrumu se nalaze dvije prostorije namjenski građene za dva složena umjetnička djela koja se zbog svojih dimenzija inače teško mogu integrirati u izložbe: prvi je prostorna instalacija "**Bez naziva**" američkog kipara **Roberta Gobera**, a drugi mnogo zanimljivija skulptura "**Kralj štakora**" njemačke kiparice **Katharine Fritsch**.

"**Kralj štakora**" sastoji se od 16 identičnih štakora od crnog poliestera, visine gotovo tri metra, koji sjede jedan pored drugog na stražnjim nogama. S gornjim dijelom tijela blago savijenim prema naprijed i prednjim šapama podignutim prema gore, raspoređeni su u krug, u čijoj su sredini repovi glodavaca vezani u ogroman čvor. **Fritsch** je

zbog svoje veličine vrlo pogodan za monumentalne, site-specific i složene instalacije. Između ostalih, do sada su u njemu izlagali jedan od pionira konceptualne umjetnosti **Bruce Nauman**, britanska umjetnica **Tacita Dean** i kanadski fotograf **Jeff Wall**, a na sljedećoj izložbi u lipnju 2025. predstaviti će se britanski redatelj i videoumjetnik **Steve McQueen**.

Svake zadnje srijede u mjesecu održavaju se vodstva na njemačkom i engleskom jeziku koja su otvorena za javnost, a jednom mjesečno organiziraju se i vodstva po ateljeru švicarskog konceptualnog umjetnika **Dietera Rotha** koji se nalazi u sklopu **Kunstmuseuma** i gdje je izložena njegova monumentalna instalacija od čokolade i šećerne glazure, nazvana "**Selbstturm, Löwenturm**" koja je nastajala

f

Katharina Fritsch - Kralj štakora, © 2016, ProLitteris, Zürich,
Foto: Ruedi Walti

ideju za ovaj rad dobila 1989. godine tijekom putovanja u **New York**, grad koji navodno ima više štakora nego ljudi. Motiv za rad temelji se na rijetkom prirodnom fenomenu, koji još nije u potpunosti istražen, a po kojem se repovi mladih štakora u gnijezdu toliko zapetljaju da se životinje više ne mogu osloboditi. Taj fenomen je u **Njemačkoj**, domovini autorice, postao dio narodnih legendi, a njezin drugi motiv simboličan je i svima dobro poznat: u srednjem vijeku štakori su se smatrali zlokobnim vjesnicima kuge. Ovaj rad bio je izložen i na **Venecijanskom Bijenalu** 1999. godine., a uz instalaciju **Roberta Gobera** jedini je rad ove kolekcije koji se nikada ne posuđuje.

Tekst je objavljen uz financijsku potporu Agencije za elektroničke medije iz programa poticanja novinarske izvrsnosti

Share

© 2021. by [znaor.com](#)

[➤ Uvjeti i pravila](#) [➤ Politika privatnosti](#) [➤ Politika kolačića](#) [➤ Marketing](#) [➤ Kontakt / Impressum](#) [➤ SiteMap](#)

[➤ Login](#) [➤ O nama](#)

loading